

VU medisch centrum

Netherlands Institute of Mental Health and Addiction

Kleinschalig wonen: doen of laten?

Kenmerken van kleinschalig wonen

**Jacomine de Lange
Edith de Vast**

Vraag

Wat is het verschil in zorg
tussen kleinschalig wonen en
grootschalige verpleeghuiszorg?

Methode: Participerende observatie

- Observeren en tegelijkertijd deelnemen aan de dagelijkse activiteiten van de bewoners en medewerkers
- Gebeurtenissen letterlijk noteren in laptop
- Vier periodes van 11 dagen met tussentijdse analyse
- Resultaten bespreken in onderzoeksteam

Het kleine huis

- **Woning van zes bewoners in een straat; clustering van twee woningen met open verbinding**
- **Er wordt dagelijks gekookt; familie kan mee-eten**
- **Vast (zelfsturend) team vormt samen met andere woning 1 team**
- **Bewoners kunnen blijven tot hun dood: alle stadia van dementie**
- **Gemeenschappelijk: kantoortje, serre, snoezelbadkamer, tuin**

Het grote huis

- **Unit met 15 bewoners, deel van afdeling met 30 bewoners, op de eerste verdieping van groot verpleeghuis**
- **1-persoonskamers met badkamer**
- **Eten komt uit de instellingskeuken, in schalen met keuzemenu**
- **Gemeenschappelijk: restaurant, zwembad, verenigingsleven**
- **Groot team met strakke leiding (hoofd en subhoofden)**
- **Alle stadia van dementie**

Resultaten

- Iets om handen hebben
- Op bezoek komen
- Aansluiten bij individuele wensen en behoeften

Iets om handen hebben

Kenmerk kleinschalig wonen:

- Bewoners leven conform een huishouden
- Activiteiten concentreren zich rond het huishouden: boodschappen doen, de was opvouwen, planten verzorgen, maaltijd voorbereiden, opruimen en afwassen

Resultaten kleine huis

Weinig omhanden:

- Bewoners willen of kunnen niet helpen
- Bij mooi weer boodschappen doen
- Koken: lekkere geuren, huiselijkheid
- Aanstellen activiteitenbegeleider
- Aanstellen huishoudelijke hulp
- Inrichten snoezelbadkamer

Resultaten grote huis

Veel activiteiten:

- Actief verenigingsleven
- Ook avondactiviteiten
- Verzorgenden doen (verplicht) activiteiten op de afdeling

- Organisatie verhindert meehelpen
- Middageten, keuzemenu, dekschalen

Conclusie: iets om handen hebben

- Grote huis heeft meer individuele mogelijkheden voor activiteiten
- Kleine huis past huishoudelijke activiteiten (noodgedwongen) aan niveau bewoners aan
- Combinatie zorg en welzijn in dementiezorg nog moeizaam

Op bezoek

- Algemene opvattingen kleinschalig wonen
 - leuk om op bezoek te komen
 - familie heeft invloed op gang van zaken
 - familie helpt een handje mee
 - (familie heeft de sleutel)

Resultaten kleine huis

- Familie is over het algemeen positief
- Familie helpt incidenteel mee
- Familie kan mee-eten
- Overbetrokkenheid van sommige familie
- Drukke door sommige familie
- Op verzoek van verzorgenden zit familie bij voorkeur in de serre, niet in de huiskamer

Resultaten grote huis

- Familie gaat met bewoner naar het gezellige restaurant
- Familie kan ook op de kamer van bewoner zitten
- Familie helpt incidenteel mee
- Verzorgende belt met bewoner haar jarige dochter (niet standaard)
- Familie bemoeit zich niet met gang van zaken

Conclusie Op bezoek

- Familie en kleinschalig wonen gaat niet zonder meer goed
- Afstandelijkheid, betrokkenheid en overbetrokkenheid komen in beide settings voor
- Afstandelijkheid en overbetrokkenheid is in kleinschalig wonen minder makkelijke te hanteren
- Meer onderzoek nodig

Zorg sluit aan bij individuele wensen

Kenmerken Kleinschalig Wonen:

- Bewoners kunnen opstaan, naar het toilet gaan en naar bed gaan wanneer ze willen
- Verzorgenden, bewoners en familie bepalen samen de gang van zaken in de woning

Bron: Te Boekhorst e.a. TGG, 2007

Resultaten kleine huis

- Bewoners kunnen in principe opstaan, naar het toilet gaan en naar bed gaan wanneer ze willen, soms beslissen de verzorgenden anders in het belang van de bewoner
- Vaak wordt dit overlegd met andere verzorgende

Resultaten grote huis

- Bewoners kunnen in principe opstaan, naar het toilet gaan en naar bed gaan wanneer ze willen, maar soms beslissen de verzorgenden anders in het belang van:
 - de bewoner
 - de groep
 - de organisatie van het werk
 - de verzorgende

Verskil in attitude?

Beide huizen:

- Taakgericht: op tijd, netjes
- Relatiegericht: gezellig, liefdevol
- Persoonsgericht: persoonlijk, sensitief

Grote huis ook:

- Afstandelijk: routinematig, objectiverend

Conclusie

- Meer ingaan op en rekening houden met individu in kleinschalig wonen
- Afstandelijke attitude is mogelijk niet verenigbaar met kleinschalig wonen
- Medewerkers in kleinschalig wonen worden geselecteerd (en getraind) op hun persoonsgerichte attitude

De kunst bij dementie

- Voor bewoners:
aanvaarden dat je iets niet meer kunt of niet snapt, regie uit handen geven aan een vertrouwd iemand
- Voor verzorgenden:
ondersteunen bij het uiten van een wens, bij het niet snappen of niet meer kunnen, de regie overnemen in de geest van bew.

Doen of laten?

Doen! mits:

- Voldoende deskundig en ervaren personeel; aandacht voor teamwerk
- Trainen op persoonsgericht werken
- Activiteiten aanpassen aan individuele bewoner
- Aandacht voor communicatie met familie
- Suggestie: adviesraad instellen